

מעדני אשר



שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע | יו"ל ע"י מכון "מעדני אשר" - בית שמש

פרשת קדושים תשפ"ב | גליון תתצ"ז (שנה י"ט)



האם יש איסור לדבר עם אנשים דברים שיריגזו אותם משום שמכשיל אותם באיסור כעס ועובר על לפני עוור לא תתן מכשול?

בפרשתן י"ט י"ד ולפני עור לא תתן מכשול.

בגמ' פסחים כ"ב ע"ז ר' ע"מ ב' ילפינן מכאן שאסור להכשיל איסור לחבירו דזה הוא נמי בכלל מכשול.

יש לחקור האם יש איסור לדבר עם אנשים דברים שיריגזו אותם דמכשיל אותם באיסור כעס ועובר על לפני עוור לא תתן מכשול או דילמא אין איסור.

הנה איתא בגמ' קידושין ל"ב ע"מ א' רב הונא קרע שיראי באפי רבה בריה, אמר איזיל אחזי אי רתח אי לא רתח, ומקשה הגמרא ודילמא רתח וקעבר אלפני עור, ומשני דמחיל ליקריה ופירש רש"י ודילמא רתח ואמר לאבוה מידי ברתחיה.

יש להקשות: הרי אם הבן ירתח, יעבור הבן על איסור כעס, ויעבור רב הונא משום לפני עוור לא תתן מכשול, כך מקשה החיד"א בברכי יוסף יו"ד סימן ר"מ אות י"ג.

ומתרץ החיד"א: דקים ליה לרב הונא דרבה בריה יכפה אפו ולא ילכד בסוגי הכעס שאמרו ז"ל דשקול כעבודה זרה רק אפשר דרתח כל שהוא ואמר ליה מידי ברתחיה באופן דלית בה משום עון הכעס, רק שמיקל במורא אב, ולזה ראה והתקין דמחיל ליקריה.

ובשו"ת תורה לשמה סימן ש"ע נשאל בראובן שדבר עם שמעון דברים שמוכרח שיבא על ידם לידי כעס וכן היה שנתכעס שמעון הרבה בדברים אלו עד ששיבר כלי בחמתו אך ראובן לא נתכוון בדברים אלו כדי שיתכעס כי אם דיבר הדברים האלו לצורך עצמו או לצורך אחרים אך ידע מקודם שבדאי הגמור ששמעון יתכעס הרבה בשמעו את הדברים האלו אם יש בזה איסור דלפני עור לא תתן מכשול מאחר דהכעס הוא עון גדול והחמירו בו רז"ל בגמרא בכמה מקומות ובפרט בזוה"ק וכ"ש אם מחמת זה שיבר כלי בחמתו ואם נאמר שיש איסור בזה משום לפני עור א"כ לא שבקת חיי לכל בריה כי דבר זה מצוי הרבה בין בני אדם ומי יוכל להזהר בזה דרוב הפעמים יש צורך הרבה באלו הדברים לאמר אותם ואיך יעשה אם לא יאמר.

ומביא ראה שליכא איסור להכשיל חבירו באיסור כעס: דאי איכא מאי משני דמחיל ליקריה סוף סוף מרתח קא רתח והוא שהביאו לידי כעס זה אלא ודאי משום כעס לחודיה לא עבר זה אלפני עור וא"כ נפשטה השאלה.

מעדני אשר צריך ביאור: למה שלא יהא איסור אם זה עבירה כה חמורה וצ"ע.

ובשו"ת שלמת חיים עניינים שונים סימן רפ"ט תירץ דבמקום שראוי לכעוס אין כאן קפיידא, ומה שאמרו חכמים נדרים כ"ב ע"א ע"ב בענין הכעס הוא במקום שאינו ראוי לכעוס, עיין ברחותו צדיקים בשער הכעס יש כמה אופנים שיותר לכעוס ע"ש.

האם יש חיוב לקום מפני ילד יניק וחכים אפילו שלא הגיע עדיין לגיל בר מצוה? בפרשתן י"ט ל"ב מפני שיבה תקום והדרת פני זקן.

ונחלקו בגמ' קידושין ל"ג ע"מ ב' תנא קמא ורבי יוסי הגלילי האם יש חיוב לכבד ולקום מפני יניק וחכים אפילו שאינו זקן דזקן זה מי שקנה חכמה, דלתנא קמא אין חיוב לכבד יניק וחכים ולרבי יוסי הגלילי יש חיוב לכבד יניק וחכים.

ולהלכה קימ"ל יו"ד סימן רמ"ד ס"ק א' מצוות עשה לקום מפני כל חכם אפילו אינו זקן אלא יניק וחכים.

יש לחקור האם החיוב לקום ליניק וחכים זה דווקא כשהגיע לכלל מצוות שמבין בכיבודים אבל קטן אינו מתכבד בזה שקמים בפניו או דילמא אף לילד יניק וחכים קטן צריך לקום.

הנה הבית יוסף יורה דעה סימן רמ"ד, וכן מובא בש"ך שם, ועיין בביאור הגר"א שם, וכן בראשון לציון יו"ד סימן רמ"ד, ועיין בשו"ת אגרות משה א"ע חלק ג' סימן כ"ח שהביא ראה נפלאה מגמ' מביא בשם השבולי הלקט הלכות תפילה סימן מ"ג ד'ניק וחכים דאיפליגו ביה ר' יוסי הגלילי ורבנן האם צריך לכבדו היינו שלא הגיע לכלל המצוות.

וכן במנחת חינוך בפרשתן מצוה רנ"ז כתב עיין בבית יוסף דלפני יניק וחכים אף שלא בא לכלל מצוות חייבים לקום מפניו, מ"מ דוקא קטן כיון דיבא לכלל מצוות וגם אביו מצווה ללמוד עמו תורה, אבל אשה ועבד כיון דשלא כדן למדו ואפילו למ"ד דמותרים ללמוד מ"מ אינן מצווה נראה פשוט דאין להם דין חכם לכל העניינים שמוזהרים על כבוד החכמים.

אבל בחתם סופר בפרשתן על הפסוק מפני שיבה תקום כתב דיניק וחכים דחייב לקום מפניו, היינו דווקא כשהוא מבן י"ג וחייב במצוות.

ובמנחת פיתים יו"ד סימן רמ"ד להגאון רבי מאיר אריק זצוק"ל העיר על החתם סופר בפרשתן: שתמוה שלא הזכיר מדברי השבולי הלקט וכן הש"ך שכתבו להיפך.

והעיר דמדברי הגמ' משמע שבקטן לא שייך ענין כיבוד: דבגמ' מגילה כ"ד ע"מ א' איתא דקטן לא בר כיבוד הוא, א"כ אין אפשר לומר שיש חיוב לכבד אף קטן ממש, ומינחו בצ"ע.

מעדני אשר נראה לתרץ: דהגם דהקטן בעצמו לאו בר כבוד הוא, אבל חייב לכבדו מפני התורה שהוא יודע, ואעפ"כ יש בזה כבוד התורה, ועוד יש לתרץ דקטן יניק וחכים הוא כן יודע מה זה כבוד, מעדני אשר.

"תשע מאות מי יודע"
בחסדי ה' שהגדיל עמי העני ממש, שאני זוכה להרביץ תורה לרבות עמך בית ישראל מידי שבת בשבתו במשך "תשעה עשר שנים רצופות" זכותי שהתקבל הגליון בכל תפוצות ישראל ברחבי תבל בשבעות הקרובים אני זוכים "להופעת הגליון התשע מאות" לך קורא נכבד המתענג על הגליון אני פונה אליך בקריאה נרגשת העלויות העצומים הכרוך בהדפסת הגליון מכביד על המשך קיומו אנא טול חלק ותן לנו את הכח להמשיך

גליון זה נודב ע"י ידידינו
העומד לימין המערכת בכל עת במסירות נפלאה
לעילוי נשמת רבן ומושיען של ישראל
הרה"ק רבי ישעי' בן רבי משה זצוק"ל קרעסטיר
לרגל יומא דהילולא החל בג' אייר
יהא רעוא שבזכותו של הצדיק
זיכה לכל הישועות לו ולכל הנלווים אליו

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרבני הנגיד העומד לימין המערכת מיום הקמתו
עורך המדור הנפלא משיב כהלכה
הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן
בעל מהדורת מעדני אשר חג הסוכות
לעילוי נשמת אמו האשה החשובה
מרת מלכה מחלה בת הרב מרדכי זיסקנד סג"ל לנדא ע"ה
נפטרה ג' אייר תשס"ו ת.נ.צ.ב.ה.



**האם כשחכם או זקן נכנסים לבית הכנסת או לבית יש חיוב לקום
אף לפני שבאים לתוך הד' אמותיו כיון דכל הבית חשוב כד' אמות?**

בפרשתן י"ט ל"ב מפני שיבה תקום והדרת פני זקן.

וכן קימ"ל יור"ד סימן רמ"ד ס"ק א' מצות עשה לקום מפני כל חכם אפילו אינו זקן אלא
יניק וחכים, וכן מצות עשה לקום מפני שיבה דהיינו בן שבעים שנה.

ואיתא בגמ' קידושין ל"ג עמוד א' תנא איזוהי קימה שיש בה הידור, הוי אומר זה ד'
אמות.

וכן קימ"ל בש"ע יור"ד סימן רמ"ד ס"ק ב' מאמתי חייב לקום מפניהם משיגיע לתוך
ארבע אמותיו עד שיעברו מכנגד פניו.

יש לחקור האם כשחכם או זקן נכנסים לבית הכנסת או לבית יש חיוב לקום אף
לפני שבאים לתוך הד' אמות כיון דהבית חשוב כד' אמות והא דקימ"ל דאין חיוב
לקום חוץ לד' אמות זה רק בחוץ או דילמא אף בבית ליכא חיוב לקום לפני
שבאים לתוך ד' אמותיו.

הנה בכנסת הגדולה יור"ד סימן רמ"ד הגהות הטור אות ו' הביא מה שכתב בספר שארית
יהודה וז"ל נסתפקתי אם חייב אדם לעמוד מפני הזקן בכניסתו לבית אף על פי
שאינו בתוך ד' אמותיו, מי אמרינן דכל הבית חשיב כד' אמות וקימה שיש בה
הידור קרינן בה, או לא, והסכמתי דלא חשבינן כל הבית כד' אמות.

והחיד"א בספרו ברכי יוסף יורה דעה סימן רמ"ד הביא את דבריו והביא ראיה: מהא דאמרינן
בגמ' ברכות כ"ה ב' דרבי שמעון בן אלעזר סבר דכל הבית אפילו מאה אמה חשיב כד'
אמות, ואמר רבא דאין הלכה כר"ש בן אלעזר, אלמא דפסקינן דאף בבית יש דין
ד' אמות, ולא כל הבית כד' אמות, דלא כר"ש בן אלעזר, ואם כן הכא נמי לא
מחייב אלא בד' אמות אף כשיכנס בבית.

ודוחה החיד"א דלאו ראיה היא: דהכא בקימה והדור לא קפדינן על ד' אמות, אלא
טעמא דרחוק מד' אמות לא ניכר שהם בשבילו, והויא קימה שאין בה הדור, וא"כ
נימא דהגם דלענין ההרחיק מן הטנופת ודכוותה קימ"ל דחוץ לד' שרי אף בבית
עצמה, מ"מ הכא דטעמא משום קימה שאין בה הדור, אפשר דאף אם הבית גדול,
כיון דבכניסת הזקן קם, מוכח דהוא לכבודו, וקימה שיש בה הדור היא, ויש
להביא קצת ראיה ממה שכתב המרדכי מועד קטן סימן תקל"ח והביאו הרב שפתי
כהן יור"ד סימן שמ"ד ס"ק י"א דכל החדר שמת בו אין לומר אלא דבריו של מת, וכל
החדר אסור לומר בו דברי תורה, דכל החדר חשוב כד' אמות. ע"ש. הרי דאיכא
מילי דחשיב כל החדר ד' אמות. וה"ה נימא הכי דתלי בהדור, כדאמרן.

וכן מביא ראיה: ממה שכתב הטור יור"ד סימן רמ"ד ס"ק י"ג ט"ו כשהנשיא נכנס לבית
המדרש וכו' חכם שנכנס כל שיגיע לו בד' אמותיו עומד מלפניו וכו' א"כ למדנו
דכשחכם נכנס לבית המדרש אף דהוי בית, אין לקום עד שיגיע בד' אמותיו.

ודוחה ראיה זו: דדוקא בבית המדרש שלהם דהיו כמה שורות של ת"ח, ונכנס
הנשיא ונכנס אב"ד, שם בכל יום תקון הכי, לעשות הפרש בסדר המעלות, אבל
עתה שת"ח או זקן נכנס לבית, אימור דכל הבית כד' אמות, דאף אם קם משעת
כניסתו לבית ניכר דלכבודו עושה, והוי קימה שיש בה הידור.

ובספר בן איש חי פרשת כי תצא אות י"ג כתב ויש להסתפק אם נכנסו חכם או זקן
לבהכ"נ או לחצר מוקף אי אמרינן כל הבית כד' אמות וחייב לקום מפניהם או לא,
ועיין בברכי יוסף ונראה לי דכיון דהוי ספיקא דא"ו אזלינן לחומרא וצריך לקום
מפניהם מיד בכניסתם אף על פי שיושבים רחוק ממנו, ומיהו אם יודע שבאים
לישב סמוך לו לא יקום מפניהם עד שיגיעו לתוך ד' אמותיו.

ובשו"ת יביע אומר חלק ד' יור"ד סימן ט"ז מסיק להלכה דהעיקר לדינא שא"צ לעמוד
מפני זקן או חכם בהכנסם לבית כנסת או לבית מדרש, או לכל בית אחר, אלא אם
כן נכנסו לתוך ד' אמותיו, ואין להחמיר בזה בבית כנסת או בבית מדרש, דהו"ל
חומרא המביאה לידי קולא, שאין חולקים כבוד לתלמיד במקום הרב וכ"ש
במקום שכינה אא"כ פליג ליה רביה יקרא וקב"ה פליג יקרא לזקן או לחכם
כדאמר"י בירושלמי פ"ג דבכורים אני קיימתי מצות זקן תחלה, וכן צונו מפני
שיבה תקום והדרת פני זקן, ולכן יש לעמוד מפניהם אף בבית הכנסת וכמבואר
בשו"ת הרשב"א ח"ד סי' יד ובשו"ת ראב"י אב"ד סי' ס"ט ובשבולי הלקט השלם סי' מג ובראב"ן דרס"ח ע"א
וכן העלה באורך וברוחב מן החיד"א בברכי יוסף סימן רמ"ד ס"ק א' וא"כ רחוק מד' אמות שאין מצוה
לקום מפניהם, אין להחמיר בזה, דהו"ל חומרא הבאה לידי קולא.

**האם אחים שונאים אחד את השני או אוהבים אחד את השני?
בפרשתן י"ט ל"ז לא תשנא את אחיך בלבבך.**

יש לחקור האם אחים שונאים אחד את השני יותר מסתם בני אדם או אוהבים אחד
את השני.

הנה איתא במדרש תנחומא פרשת שמות ס"ק כ"ז על הפסוק שיר השירים "מי יתנך כאח ליי"
ישראל אומרינן לפני הקדוש ברוך הוא מי יתנך כאח לי, את מוצא כל האחים
שונאים זה לזה קין שונא להבל שנאמר בראשית ד' ויקם קין אל הבל אחיו וגו',
ישמעאל שונא ליצחק שנאמר ותרא שרה את בן הגר המצרית וגו' בראשית כ"א ואין
מצחק אלא שבקש להרגו שנאמר יקומו נא הנערים ויצחקו שמואל ב' ב' עשו שונא
ליעקב שנאמר ויאמר עשו בלבו וגו' בראשית כ"ז השבטים שונאו ליוסף שנאמר
וישנאו אותו בראשית ל"ז ובאיזה אח אמרו ישראל להקב"ה כמשה ואהרן שנאמר הנה
מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד תהלים קל"ג שהיו אוהבין ומחבבין זה את זה
שבשעה שנטל משה את המלכות ואהרן את הכהונה לא שנאו זה את זה אלא היו
שמחים זה בגדולת זה וזה בגדולת זה, תדע לך שבשעה שאמר הקדוש ברוך הוא
למשה שילך בשליחותו אצל פרעה וא"ל שלח נא ביד תשלח את סבור שמא עכב
משה שלא רצה לילך, אינו כן אלא כמכבד לאהרן, אמר משה עד שלא עמדתי
היה אהרן אחי מתנבא להם במצרים ומנין שאהרן היה מתנבא להם במצרים שכך
הוא אומר ויבא איש אלהים אל עלי ויאמר אליו כה אמר ה' הנגלה נגליתי אל בית
אביך בהיותם במצרים וגו' שמואל א' ב' אמר משה כל השנים האלו היה אהרן אחי
מתנבא ועכשיו אני נכנס בתחומי של אחי ויהיה מיצר לך לא היה רוצה לילך,
אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה לא אכפת לאהרן בדבר זה לא די שאינו מיצר
אלא עוד שמח תדע לך שאמר ליה וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו
אינו אומר ושמח בפיו או ושמח בלבד אלא ושמח בלבו.

ובדברי תורה להגה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל מהדורא ט' אות כ"ז כותב
שמעתי דרך צחות מהרב הקדוש המפורסם הרב ברוך הלבשרטאם זצוק"ל על
הפסוק הנ"ל דיש להקשות מדוע כתבה התורה לא תשנא, הרי מחויב לאהוב כל
יהודי כמו שכתוב בפרשתן ואהבת לרעך כמוך.

ומתריך: דגרע בזה קרובים, היינו אחים יחדיו, משאר בני ישראל, כי על פי רוב
אחים שונאים זה לזה, מפני ירושת אביהם או קנאת אחיו שאוהב אביו אחד לשני
יותר מחבירו, על כן זוהירה התורה הקדושה לא תשנא את אחיך בלבבך שעל כל
פנים אם לא תאהב אותו כראוי לאחים טובים ונוחים זה לזה על כל פנים לא
תשנאוהו וזהו שאמר הכתוב לא תשנא את אחיך היינו עכ"פ בשב ואל תעשה לא
תשנא אותו, משא"כ שאר בני ישראל יוכל לקיים ואהבת לרעך כמוך היינו אהבה
בפועל.

קול המעדנים
חלק מהשיעורים שנאמרו במועד

"בית המדרש המרכזי ברזעאן ירושלים"

"בית המדרש המרכזי קהילת המתמידים קריה החרדית בית שמש"

"בית המדרש המרכזי פינסק קרלין בית שמש"

"בית המדרש המרכזי חפציבה בית שמש"

"בית המדרש המרכזי מאקווא אשדוד"

"בית המדרש המרכזי קהילת המתמידים רמת אברהם בית שמש"

"בית המדרש המרכזי ברנסאז בית שמש"

"בית המדרש המרכזי צאנו בית שמש"

בגמ' פסחים כ"ב ע"ז ר' ע"מ ב' ילפינן מכאן שאסור להכשיל איסור לחבירו דזה הויה נמי בכלל מכשול.

יש לחקור כאשר האבא או האמא אומרים לילד לסדר את הבית, או לרדת לקנות במכולת, או להוריד את הפח, וכל כיוצא בזה, והילד, לפעמים מסרב, ולפעמים מתווכח למה דווקא אני, ולפעמים מקיים את הציווי אך עם פנים חמוצות, ויש לשאול כשההורים יודעים שזה טבע בנם, האם יאמרו לו לעשות דברים, או שבבקשתם הם מכשילים אותו באיסור כיבוד אב, ועובר על מורא אב.

הנה איתא בגמ' מועד קטן י"ז ע"א אמתא דבי רבי חזייתה לההוא גברא דהוה מחי לבנו גדול, אמרה ליהויה ההוא גברא בשמתא, דקעבר משום ולפני עור לא תתן מכשול דתניא ולפני עור לא תתן מכשל במכה לבנו גדול הכתוב מדבר.

וכתב הריטב"א ונראים הדברים דלא גדול גדול ממש, אלא הכל לפי טבעו, שיש לחוש שיתרים כנגדו בדיבור או במעשה, כי אפילו לא יהא בר מצוה, אין ראוי להביאו לידי מכה או מקלל אביו, אלא ישדלנו בדברים, ומשום דאורחא דמילתא דבגדול שכיח כי הא, נקט גדול.

ובחשוקי חמד ראש השנה ל"ג מקשה לכאורה לפי זה איך מצינו ידינו ורגלינו בחינוך הילדים, והרי כל בן כשאביו מצוהו לעשות דברים שהם נגד רצונו, כי יצר לב האדם רע מנעוריו, והבן אפילו שהוא מחונך, ואינו אומר שאינו רוצה, או למה דווקא אני וכיוצא בזה, אלא רק מראה פנים זועפות, כאי חשק, כבר עבר על מורא אביו, ויתכן גם שיש בזה חוסר כיבוד, ועבר על כיבוד אב כמבואר בבאור הגר"פ סמ"ג עשה ט' ואם כן איך אפשר לחנוכו, שהרי אפילו אם האב ימחול על כבודו, מכל מקום הרי מכשילו באיסור, וכמבואר בגמ' קידושין ל"ב ע"א דרב הונא קרע שיראי באנפי רבה בריה, אמר איזול איחזי אי רתח אי לא רתח, ושואלת הגמרא, ודלמא רתח, וקעבר אלפני עור לא תתן מכשול, מתרצת הגמרא, דמחיל ליה ליקריה, וכתבו התוספות ד"ה דמחיל וצריך לומר שהודיעו קודם לכן שלא יהא כמו דקימ"ל קידושין פ"א נזיר כ"ג נתכוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, דאמר שצריך מחילה וכפרה. הרי שגם אם ימחול על כבודו, אם הבן אינו יודע מזה, עדיין מכשילו באיסור.

ומתוך: שכל דברי הריטב"א אינם אמורים אלא בדברי הרשות, אבל בדבר מצוה, או שאביו רוצה להפרישו מאיסור, מותר להכשילו באיסור כדי לחנכו, וזאת על פי מה שכתבו התוס' ראש השנה ל"ג ע"א ד"ה תניא, וכן בפסחים פ"ח ע"א ד"ה שה דבמקום חינוך מותר לספות איסור לקטן וכל שכן בענינינו שיש לחנכו ולא יגדל בבחינת 'לא עצבו אביו מימיו', ויגדל ילד פרא. ובפרט שאין בזה כל כך 'מבזה אביו' כי כן הוא דרכם של ילדים אשר יצר לב האדם רע מנעוריו, וכן כתב בשולחן המלך דעות פ"ז ה"י דלא אמרו שהמכה בנו עובר אלפני עור לא תתן מכשול, אלא דוקא כשמכה אותו במילי דכדי, שרואה בנו עושה איזה דברים שלא כרצונו, אבל אינו נוגע לענין התורה והמצות, אבל אם מכהו על קיום התורה והמצות לא קעבר אלפני עור, אמנם בענין של דברים של רשות עדיין יש לעיין שהרי אין בזה מצוה, ואין מותר לבקש מבנו שיסדר את הבית וכיוצא בזה, כאשר יודע שהבן לא ישמע מיד לקול אביו ויעבור על איסור של מורא אביו ואמו, וגם על כיבוד אב, ואם כן גם האב עובר משום לפני עור, ויש לומר שכל דברי הגמרא נאמרו כאשר לאב יש חשש שיכהו או יקללנו, שהוא מעשה חמור, וזה משחית את מדותיו של הבן, יותר מאשר האב מחנכו, ולא רק שלא יתחנך, אלא אדרבה הוא מתדרדר, אבל כשיש חשש שהבן יעבור על מורא או על כיבוד, מכיון שזהו דרך החינוך, מותר.

וראיה לכך: שלכאורה הריטב"א סותר עצמו, שבמועד קטן כתב שאסור לחנך את בנו כשהו יביאנו לידי הכאה, מאידך בקידושין ל"ב ע"א כתב שמותר לחנכו, למרות שיבא הבן לידי איסור, כיון שעל הלאו של לפני עור לא תתן מכשול, שהוא לאו כולל, לא מחמירין כולי האי, ושרינן בהכי כדי לנסותו ולהדריכו בדרך ישירה אי רתח.

אלא על כרחך יש לומר שדווקא בענין חמור כזה של הכאה וקללה שאם הבן יכשל בכך, הרי זה משחית את מדותיו יותר מאשר החינוך שיצא מזה, הרי יצא שכרו בהפסדו, אבל כאשר הבן יעשה עבירות קלות, ובפרט כשהאב ימחול לו ע"ז, הרי זה מותר ואף מוכרח, כדי לחנכו, שלא יגדל כפרא, ויאמרו על אביו ראו גידולים שגידלתם.

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן
משיב כהלכה שינון וידיעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משרוע ומשנה ברורה



שאלות בעניני הפרשה

- א] האם מותר לדבר לשון הרע על גוי?
- ב] אם מכשיל את חברו במידות רעות האם עובר בלפני עור לא תתן מכשול?
- ג] חידה. מתי שואל שלא מדעת לא אמרינן שהוא גזלן?
- ד] יש לעיין. שוכר ב' פועלים ויש לו לשלם רק לאחד מהם מה יעשה, האם ישלם לאחד במלואו, או יחלק בין שניהם?
- ה] יל"ע. במי שמכשיל את חברו בעבירה כדי להצילו מעבירה יותר חמורה, כגון שחבירו רוצה לעבור על חיובי כריתות ומביא לו דבר שזה רק לאו, אם עבר בזה על לפני עור.
- ו] יש לעיין. מי שמכשיל את חברו באיסור שרק לשיטתו הוא איסור וראוי להחמיר, אבל האנשים כולם לא מחזיקים כלל דבר זה לאיסור, האם עובר בזה לפני עור או לא?

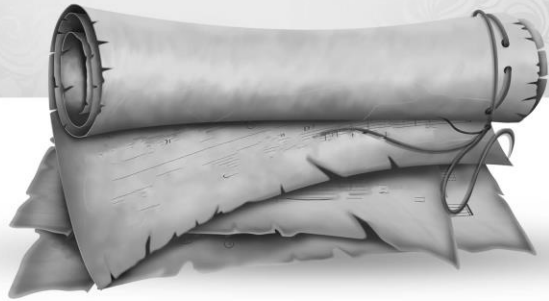
שאלות בהלכות שבת

- ז] שאלה צידת צרעה. באמצע סעודת השבת נכנסה צרעה לחדר בו סעדו בני משפ' מזרחי. הצרעה גרמה לבהלה, הסעודה הופסקה, הילדים נסו מהחדר והמבוגרים התלבטו האם מותר להם לצוד את הצרעה ע"י הפיכת כלי עליה כדי שיוכלו להמשיך את סעודתם. מה הדין?
- ח] שאלה - שריית צימוקים ושיזפים במים. גב' פרידמן השרתה בליל שבת צימוקים ושיזפים מיובשים בתוך מים כדי לשתות את המים עם התמצית שתצא מהצימוקים והשיזפים בשבת בבוקר. האם מותר לה לעשות זאת א. כשמטרתה לשתות את המשקה כמשקה בריא ומוזן? ב. כשמטרת שריית הפירות היבשים ושתיי המשקה היוצא מהם בבוקר היא לרפואה משום עצירות?
- ט] שאלה - אמירה לגוי במקום הפסד. הרב יהודה שכח ביום שיש על השולחן שבחצר ביתו את המחשב הנייד שלו. בליל שבת כשנזכר בכך, התלבט האם מותר לו לבקש מגוי שיכניס לביתו את המחשב המכיל נתונים רבים החשובים לו מאד, כדי לא ייגנב. מה הדין? ומה הדין אם הוא שכח בחצרו: א. ארנק ובו 2000 ₪, ב. ארנק ובו 20 ₪, ג. פטיש. האם מותר לרב יהודה לקרוא לגוי שיכניס לביתו כדי שלא ייגנבו?
- י] סגירת דלת של מכונית, חידוד. הרב ויידר ראה בליל שבת שהוא שכח את דלת מכוניתו פתוחה מעט, וכך קרה גם לרב גורן. לרב ויידר מותר לסגור את הדלת בידו, כרגיל ללא שינוי, ולנעול את הרכב. לרב גורן מותר לסגור את דלת המכונית רק בגופו, כגון בכתפו או ברגלו וכד'. מדוע? (אותה מכונית, סגירת הדלת לא תפעיל שום מערכת חשמלית וכד', אין חשש לגניבת המכונית אם לא יסגרו את הדלת).

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי ישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעוה"ל לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. - שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח אייר



מכתבים למערכת

איך היה מותר השנה שחל על הסדר בשבת לאכול ולא חיישין שמא יעבידנו כמו שגזרו בבלוב ושופר ומגילה
מה שהקשתם בשם אחרונים מדוע מותר לאכול מצה בליל ראשון של פסח כשחל בשבת, ולא גורנין שמא יעבידנו ד' אמות ברשות הרבים, מאי שנא מלובל ושופר, ותוצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א
הרב הגדול קהלת מדינת הודו, אהבת תורה, בית הוראה דשיבת מיר, לשכת הפוסקים ביהודי עילית, אוצר הפוסקים סווארי, קנין תורה פסגות ירושלים (כדור) נראה לתרץ, דרש"י כתב סוכה ט"ז ע"א ז' שמא יעבידנו ללמוד נענענו או ברכתו, וצריך ביאור מה צריך ללמוד בברכתו, ונראה ע"פ מה דאיתא בגמ' סוכה ט"ז ע"ב ז' ומברכין על נטילת לולב האוכל והלובל גובה מעול, וא"כ יש חשש דהוא פרוקחין ד' מינים ויודע אין ספק מברכין על האתרוג האוכל והשוב או על כל הד' מינים, ועל כן יש לחוש שמא ילך לחכם, וכן תקיעת שופר יש גם אין ספק אין מברכין לתקוע שופר או לברך לשמוע שופר, וכן כן במגילה יש ספק אם מברכין על הקריאת מגילה או לשמוע מגילה כמו שנשים מברכין, אבל ברכת מצה אין שום ספיקות איך מברכין ולכ"ע מברכין על הקריאת מצה, ולכן אין חששא שיהיה להם.

הרה"ג שלמה דוד אפענהיים שליט"א קרית וזאל מאנארא

נראה להאיר שכל הקשיא הוא לכאורה רק עפ"י מה שביאר רש"י סוכה פ"ד ע"ב ד"ה ללמוד נענענו או ברכתו, דאל"כ יש לחלק דשאני מצה משופר ומלובל וממגילה, שאינו מצריך לאומנות יתירה משא"כ השאר, ויש לתרץ עפ"י מה שכתב בשו"ת ברכת יעקב א"ח ס"ס ה' כ"פ קריאת התורה שלא חיישין לשמא יעבידנו בצביבור הוא ואחד מזהיר לחבירו, והכי נמי י"ל כן דפסח אינו נאכל אלא למינו ולפי שאוכלים בחבורה אחד מזהיר לחבירו, ועוד רצינו להעיר בדבמדת ישראל ש"ב פ"ט פ"ט ס"ט ד"ה ובמק"א ובשו"ת בית שערים א"ח ס"פ ט"ב ובשו"ת מהרש"ל ד"ה ס"ד וס"ד ס"ד ובשו"ת משנה הלכות ח"ד סימן ק"א יש אריכות.

הרה"ג יעקב הלוי שושנים שליט"א ירושלים

הבה"ח שמעון דאריאס נ"ו ישיבת כנסת אילנות חזון יחזקאל

נראה לתרץ, לפי מש"כ התוס' מגילה ד' ע"ב ב' לענין התקיעה במוציא יוה"כ פ"ו וז"ל "דתקיעת שופר חכמה ואין מלאכה וגם אין חיישין שמא ילך אצל בקי ומשום תקיעה אחת שאינה אלא משום זכר ליוכל לא אצטרך כולי האי כראש השנה דאורייתא וצריך ל' קולות" ויצא לנו מדברי התוס' דבאופן שהיא חכמה ואינה מלאכה שבוה מסתבר פחות שילך אצל בקי מאחר שגורש עשוי להתלמד כ"כ לא הוי רק חלק מדרבנן לא חיישין שמא יעבידנו, ורק דאורייתא שהוא הבול לצאת ויש בה עבודה שיש בה ממש כל' קולות או בדרבנן ויש בה עבודה גדולה כקריאת המגילה, ומשמע מדברי התוס' דאף בראורייתא ובאופן שאינה מעשה שיש בה ממש כל' קולות לא חיישין כן נראה מדברי התוס' דו"ק, וא"כ נזכר לומר דהאי דלא חיישין באכילת מצה שמא יעבידנו על אף דהוי דאורייתא דמסתבר מאד לומר דמעשה שאין בה ממש חשיב, דרוחק מאד לדמותו לתקיעת שופר דבעי ל' קולות.

הרה"ג שלמה וייסמן שליט"א בית שמש

נראה לציון תירומן שראיתי בספר הנפלא הדרת ישראל על סימנים מאבי מורי שליט"א הגאון רבי ישראל אריה וייסמן שליט"א רב ביהמ"ד אמרי שפר הור נו"ד י"ב ע' ס"ט פ"ט ב"מ"ב כ"ב מביא מספר חמדת ישראל מבעל כלי חמדה על המצות ושם מביא בהקדמה עפ"י מה שמעמ המהג"ח בעל האבני נזר וצו"ל דהנה יש להבין בגרייה של שמא יעבידנו איך ביטלו חז"ל מצות שופר ולובל טמעה הגזירה, ומסביר שכל מצוה יש שני חלקים חלק המעשה וחלק הלימוד אי"כ ביטלו לגמרי וביטלו רק חלק המעשה אבל חלק הלימוד לא ביטלו, וכל זה שייך במצוה כגון שופר ולובל שנשים פטורות ורק אנשים חייבים והם יכולים לקיים חלק הלימוד, אבל מצה שגם נשים חייבות והם פטורות מתלמוד תורה אי"כ אם יגזרו יבטלו מהם לגמרי המצוה וזה לא רצו חז"ל, ולכן לא גזרו במצה שמא יעבידנו, ועיי"ש מה שא"מ שליט"א מביא ר"פ מדוע במגילה גזרו הגם שנשים חייבות, והוא וקריאת המגילה לא רק דרבנן יש להבין שגזרו לא לעבוד על דאורייתא, וגם הם ביטלו לגמרי משחל בשבת חז"ל מוקדמיין לא נקרא מעשה עקרת את המצוה.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה להעיר, בדבוקי אספקלריא לחן אה הפסח כתב הגר"ם פרידמן כי אין לחשוש למכשול בליל שימורים, כי ה' ישמור ומכשול ודכתיב האור החיים הק"א דברי הפסח בסוף פרשת שמיי בסיים פרשת מאכלות אסורות ובהמות סמאות וק"א מה "לא אני" ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים והייתם קדושים כי קדוש אני וכתב שם האור החיים הק"א "נתון הוכחה לעיניהם כי ה' ישמור אותם מכל ארץ ויברך את ישראל ויברך את ישראל שהיו נתונים בקליפת מצרים, כמו שפירשונו במקומו, ואם יזונו מהתייעוב הנה הנם חוזרים לשקע נפשם בקליפת כרי האשונה, ואשר על כן כשיתקדשו יהא יגמור בעדם לשומרם ולגן בליל שימורים יש לבני ישראל לבטוח ב' ה' ישמור אותם מהכשל בעון" ומשום כן לא חששו חז"ל שיכשלו יהודים באיסור הוצאה בליל שימורים שחל בשבת, ולכן לא גזרו שמא יעבידנו המצוה ד' אמות ברשות הרבים.

הבה"ח יששכר מאיר שמואל הכהן ריימקין נ"ו ישיבת לובאויטש בית שמש

נראה לתרץ דלא מציינו שחז"ל גזרו ליקבץ המצוה באש המצוה אינה מתקיימת כלל אפי' לא מדרבנן שלא כלולב שמדרבנן מקיימי המצוה בחוה"מ, ובר"ה ביום ב', ולכא"ל ניתן לומר זאת אף לשיטת של מצוה יקיימתי באכילת מצה בחוה"מ.

מי שאמר בטעות שהחיינו בליל שביעי של פסח בקידוש האם חזר והוא הפסק

מה שהבאתם בשם הגאון רבי שלמה זלמן אירבעך זצ"ל דמי שאמר בטעות שהחיינו בליל שביעי של פסח בקידוש אינו חוזר דלא היא הפסק גדר הפסק בברכה הוא משום היסח הדעת וא"כ מה שחשב שחייב בברכה אין כאן היסח הדעת ואע"פ שהוא ברכה לבטלה אי"צ לחזור ולברך.

הרה"ג מרדכי אייזן שליט"א ישיבת מיר

נראה לציון מה שמעתי כמה פעמים ממוח"ז הגר"ם פישר זלה"ה שהרא"ש פ"ק כ"ס"ה ה"ה כותב דברכה לא הוי הפסק כל שלא שח שיחת חולין ומדבריו מביא א' דברכה ראויה לעולם לא הוי הפסק, וכן שמעתי ממנו הלכה למעשה כמ"פ לכוון מה הפסיק לברכת הרעם או אפי' לעניית אמן דאמן קשיבה כברכה ובפרט אמן דאותה ברכה, ולכן היה מורה לברך אשר יצר בין נטי' להמוציא ושהחיינו בין פרי העץ לאכילה ועוד כהנה"ב [ב' כ"א' מביא נמי מדברי הרא"ש דהפסק אינו תלוי בהיסח הדעת אלא בדיבור שהיו אפי' היסח דעתו אם היה כדי לברך ברכה אחרת וכחציור שם ברא"ש היה הוי הפסק, וא"כ היכא דהברכה היא לבטלה לכאורה גריעה טפי מדברים בטלים והוי הפסק.

הרה"ג יעקב ישראל מייזנער שליט"א יונק

מה שחקרתם במי ששכח לברך שהחיינו בליל ראשון של פסח, האם עדיף שימתין לליל שביעי של פסח, נראה להעיר נראה לציון מה שמעתי כמה פעמים ממוח"ז הגר"ם פישר זלה"ה שהרא"ש פ"ק כ"ס"ה ה"ה כותב דברכה לא הוי הפסק כל לפי מה שהבאתם הגרש"א ז"ל ש' שאומר שמי שאמר בטעות שהחיינו בליל שביעי של פסח בקידוש אינו נחשב הפסק, כיון שטעו סבור היה שהיא אמרת דין, ע"ש, או יש צד לומר שמי ששכח לברך שהחיינו בליל ראשון של פסח לא אמר שהחיינו בקידוש ליל שביעי אפילו אם רק נזכר אז ששכח, שהרי מי ששכח לברך שהחיינו בקידוש צריך לברך כשנזכר אפילו באמצע השוק, וא"כ יתכן שאם בירך שהחיינו בקידוש ליל שביעי נחשב הפסק, כיון שהחיינו תשלומין של ברכת שהחיינו הוא בכל עת.

גליון זה נודב ע"י ידידניו

הרה"ג זלמן לייב בינדר שליט"א

ר"מ בבית המדרש המרכזי קרית צאנז נתינה

לרגל שמחת הולדת בתו במו"ט

וברכת מזל טוב לאביו הגאון פרוץ טובי' בינדר שליט"א רב קהילת צאנז בית שמש

ולקוינו המפורסם רבי בן ציון רייך שליט"א

יהא רעוא שבכותו זיכר רבנות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידניו

הרה"ג רבי שמעי' יוספוביץ שליט"א

קרית הבעש"ט פתח תקוה

לעילוי נשמת אמו האשה החשובה

מרת טובה גיטל בת הרב שלום ע"ה

נפטרה כ"ז ניסן תשע"ו ת.נ.צ.ב.ה.

האם החיוב לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים החיוב בכל לילה או רק בליל פסח

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים בהא קימיל במשנה פסחים ק"טו עמוד ב' בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, האם בכל יום יש החיוב לראות עצמו כאילו יצא ממצרים או דילמא רק בפסח.

הגאון הצדיק רבי דב וייס שליט"א נאבד קרית צאנז ירושלים וראש ישיבת תורה חיים ומו"ס דובר ירושלים

נראה לציון דבטידור ברדיטשוב ככתר נהורא על תפילת מעריב באמת ואמונה כתב דבכל יום יש חיוב לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים.

מדוע בחג שביעי של פסח אין שום מצה מיוחדת ומדוע ביום הראשון יש הרבה

מה שהקשתם בשם החידושי הרי"ם מדוע בחג שביעי של פסח אין שום מצוה לעומת יום הראשון של פסח דיש בו כ"כ הרבה מצוות, ותוצתם בכמה אופנים.

הרה"ג רבי ברוך בן הדס אהרונביץ שליט"א קרית ספרדים בית שמש

נראה לתרץ, בהקדם דברי הגה"ק רבי משה יחיאל מאורוב ז"ל בספרי באר משה פסחים ל' ק' דקיום המצוות הוא אמצעי להשיג אמונה בשלימות, שהרי תכלית המצוות היא הדיקות, ואילו האמונה היא הדיקות בעצמה ובחז"ל סוכה פ"ד ע"ב הורו לנו תר"ג מצוות נאמרו לו למשה רבינו ש"ס"ה לאיך כמנין ימות החמה, ורמ"ח עשין כנגד איבריו של אדם וכו' אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו וכו' בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר חבקוק ב' וצדיק באמונתו יחיה, ופירש המהרש"א "שהוא הא' היתר לכול לכל בר ישראל בכל עת, והיא האמונה שהיא אכ"כ משנין, ולא יהיה לך מלאוין, ששמענום מפי הגבורה וכו' וע"ז רמו דוד בתמיא אפי' שאמר תהלים קי"ט ע"ב כל מצותין אמונה, ר"ל שכל המצוות נכללים במצוה הראשונה שהיא אמונה ששמענו מפי הגבורה וכמו שהעמידה חבקוק, שנאמר וצדיק באמונתו יחיה, את"ד, ולפי זאת שפיר דכיון דבקרית' ים סוף שהיה ביום שביעי של פסח הגיעו לדרגה הגדולה ביותר של "יאמינו בה' ובמשל עבדו" והרי תכלית קיום כל המצוות היא האמונה הרי שהגיעו באמונה תכלית כל המצוות, וממילא לא ניתנו שביעית של-פסח מצוות מיוחדות לחרות ז"ל כל מצוותין אמונה" והיא המצוה הגדולה ששמענו מפי הגבורה דצדיק באמונתו יחיה, ובאופן דומה יש לומר דשינוי במכילתא דרשב"י פ"ק ט' פסוק ב' הובא ב"ש"ח שנת שנת ט"ו ב' "זה אלי ואנוהו, רבי אליעזר אומר מנין שראתה שפחה על הים וכו' והתבאר בספרים הקדושים שבקריאת ים סוף בני ישראל הופשו לגמרי מן הגשם שבהם, ונדבוקו ברוחניות של האלקים לגמרי עד שהיו רוחניים כמלאכים לידבק ללא מחיצות והבדלות, והרי הוזה"ק יתיר פ"ב קרי לתר"ג מצוות תר"ג עטין (ע"ע"צ) שנתונת עצה לאדם להיות דבוק לבוואו, והחרדים פ"ט את"ו הביא מהרמב"ם על התורה דברים י"א כ"ב שענין ונפלאות, ולא היה עיקר הטעם של הניסים ונפלאות הנותנת בין ה' המצוות התמידיות שמנה הבה"ל בשו"ע א"ח סימן א' וכמו שהאר"ך בהערות בספר דעת נוטה ה"א

מחייבת פ"ב ממון הגרמ"ח זצ"ל, וא"כ ביום שביעי של פסח שבו הגיעו לדרגת דבקות כזו לא נצרכו למצוות מיוחדות להשיג דבקות כזו.

הרה"ג אהרן שושיצקי שליט"א בני ברק

נראה לציון שבשביעי של פסח כלול כל התורה כולה כי ההכנה למצוה גורעסע פון דעם מצוה אליין כידוע, ובשביעי של פסח שבו היה הניסים והנפלאות בים סוף הוא היה ההכנה לקבלת התורה כדברי הרה"ק הקדושת לוי ז"ע, בסוף פרשת ויצא, במשל לתינוק שמרגילין אותו לילך לבית הספר, ומרגיל אותו אביו על ידי דבר שהתינוק מתאוה לו, להינין שאומר לו ששם בבית הספר יש דבר שהתינוק מתאוה לו, ועל ידי זה מרגילו לילך לבית הספר, וכיון שמרגילו אז לומד עמו הרבה תורה. כך הקב"ה הראה לנו בים סוף ניסים ונפלאות, ולא היה עיקר הטעם של הניסים ונפלאות הניסים והנפלאות עצמם, רק הניסים והנפלאות עשה והראה לנו, כדי שנודע שיש אלוה בעולם ונתאוה לו לעבדו. ולכן עשה לנו ניסים ונפלאות בים סוף, כדי שעל ידי זה נתאוה לקבל התורה ביום מתן תורה ולעבדו בלבב שלם.

איך מותר לשבת בליל הסדר בשעה שמברכים על אכילת מצה הרי ברכת המצות קימ"ל והיא בעמידה

מה שדחתם בשם הפוסקים בהא דמברכי בהא אכילת מצה ומרור ובישבה דהוא הפנ"י והשפ"א מפ"ה כ"א דאם המצוה מתקיימת בישיבה אי"כ גם הברכה גם בישיבה המצוה היא אכילת מצה ומרור והפוסקים לא נקטו כן לדינא וס"ל דאינו תלוי אם עושה המצוה בעמידה או בישיבה.

הגאון משה יצחק פארהאנד שליט"א רב וראש כוללים אהל משה ודברי משה ובית המדרש בית הלל

נראה להעיר, דמי שאני אכילת מצה שטיק דרך קיום מצוה הוא בישיבה דווקא ובה"כ יש לברך בישיבה כדרך המצוה וכן בישיבת סוכה שטיק קביעתה ע"י אכילה ושינה שאינו בעמידה וע"כ לא קבעו הברכה בעמידה (ואולי גם מטעם שהוא עובר לעשייתו מטעם ולא מעשה ישיבה בין ברובה לקיום המצוה), ובהז יש ליתן טעם למה שמעתי מהרה"ח המופלא מהר"ד מרדכי ועיב שליט"א משיב"ק אצל כ"ה הרה"ק מבטלוא ז"ע שדרוכו בקדוש ה"ל לברך ברכת התורה בישיבה דווקא, דכיון דדרבנו היום ללמוד בישיבה דווקא ולא בעמידה ע"כ יש להסמין לו ברכת התורה שלפניו שיהא ג"כ בישיבה דווקא.

הרה"ג מתתיהו ישראל הרוויטץ שליט"א לייקווד מחבר ספר "אוצרות הים" על פסכת ברכות

נראה להעיר, דבהגדה של פסח שיח הפסח כתב הגר"ח קניבסקי זצ"ל דמשום קביעות סעודה צריך שיהא מיושב, ובספר ברכת רפאל תרץ דכיון שצריך לישב בברכת המוציא כדי להוציא אחרים לא הותרוהו אותו לעמוד אח"כ לברכת על אכילת מצה, ואולי י"ל עוד דכיון שהמצוה הוא לאכול המצה בחסיה, מברכין ברכת על אכילת מצה בישיבה שלא יהא הפסק כ"כ בין הברכה לעשיית המצוה. וראיתי עוד בשם הגאון ר' יעקב קמנצקי זצ"ל שאמר "באמצע סעודה לא עומדים". וראיתי בס' נטעי גבריאל שמהגה נדברוא הוא לברך ברכת על אכילת מצה בעמידה.

ישמח לב מבקשי ה'
הודעה חשובה לזכרי הפגזים מכל רחבי תבל
שרוצים לשמוע את העמדה האדיר' שוכני לבחון במשך שעתיים
את מאות האברכים מכולל ש"ס אידן מכל רחבי הארץ את כל הש"ס ושמעוים בקריאת אריה בכל מכמני הש"ס מהנבחנים
שהתקיימה באולמי היכל מלכות בני ברק
בהשתתפות הגאון הצדיק רבי שמעון גלאי שליט"א
ונשיה הכולל הגאון אברהם הלוי אייזק נאבד פוזנא
שיפנה למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידניו
הרב חיים המרמן שליט"א קרית צאנז נתינה
לעילוי נשמת אביו
הרב החסיד יעקב בן הרב משה יוסף המרמן ז"ל
נלב"ע כ"ט ניסן תשס"ב ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידניו
הרב חיים וידר שליט"א אבא פארק
לעילוי נשמת רבן ומושיען של ישראל
הרה"ק רבי ישעי' בן רבי משה זצוק"ל קרעסטיר
לרגל יומא דהילולא החל בג' אייר
יהא רעוא שבכותו של הצדיק יזכה לכל הישועות לו וכלל הנלווים אליו

m0527643021@gmail.com